



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 534/2023-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Ľubomírom Hnátom, Guothova 20, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava IV) v konaní sp. zn. 38D/1512/2005 (Dnot 211/2005) takto

### r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava IV) v konaní sp. zn. 38D/1512/2005 (Dnot 211/2005) **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje** v konaní sp. zn. 38D/1512/2005 (Dnot 211/2005) **konať** bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **6 000 eur**, ktoré mu je Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **442,38 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

### O d ô v o d n e n i e :

#### I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 22. septembra 2023 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhoval prikázať mestskému súdu vo veci konať bez zbytočných prietáhov, priznať finančné zadosťučinenie 10 000 eur a náhradu trov konania.

## II.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že matka sťažovateľa (poručiiteľka) zomrela ako vdova ■■■■■. Okresný súd Bratislava IV uznesením sp. zn. 38D/1512/2005 z 21. decembra 2007 rozhodol, že bude konať s dedičmi zo závetu (so sťažovateľom a jeho sestrou). Proti tomuto uzneseniu podala sestra sťažovateľa odvolanie, v ktorom namietla absolútnu neplatnosť závetu. Krajský súd v Bratislave uznesením sp. zn. 13CoD/43/2008 z 11. marca 2009 uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Okresný súd uznesením z 23. júla 2009 dedičské konanie prerušil, a to až do vydania právoplatného rozhodnutia v konaní o určenie neplatnosti závetu (23C/194/2008).

3. Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 23C/194/2008 z 24. júna 2009 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3Co/282/2009 z 18. marca 2010 bolo určené, že závet poručiiteľky zriadený 29. júna 2005 je neplatný.

4. Okresný súd Bratislava uznesením z 13. júla 2012 rozhodol o prerušení dedičského konania a sestru sťažovateľa odkázal na podanie žaloby proti sťažovateľovi, že nie je dedičom po poručiiteľke z dôvodu jeho dedičskej nespôsobilosti.

5. Sťažovateľ upozornil na možné prietahy v konaní sťažnosťou pre nečinnosť z 8. júla 2022 podľa § 62 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Predsedníčka okresného súdu listom (sp. zn. Spr 103/22 z 5. augusta 2022) vyhodnotila sťažnosť ako nedôvodnú. Sťažovateľ požiadal o prešetrenie vybavenia sťažnosti krajský súd. Krajský súd listom (sp. zn. 1Spr/233/2022 z 30. septembra 2022) oznámil sťažovateľovi, že ním podaná sťažnosť je nedôvodná. Sťažovateľ opakovane uplatnil sťažnosť pre nečinnosť zo 6. marca 2023 adresovanú predsedovi okresného súdu z dôvodu, že okresný súd v namietanom konaní nevykonal po dobu 6 mesiacov žiadny procesný úkon. Predsedníčka okresného súdu listom (sp. zn. Spr/103/2022 z 27. marca 2023) vyhodnotila sťažnosť ako nedôvodnú. Sťažovateľ opakovane požiadal krajský súd o prešetrenie vybavenia sťažnosti. Krajský súd listom (sp. zn. 1Spr/145/2023) vyhodnotil žiadosť sťažovateľa ako nedôvodnú.

6. Sťažovateľ namietal celkovú dĺžku konania v trvaní viac ako 17 rokov, pričom vec dosiaľ nie je právoplatne skončená. Tiež argumentoval, že konanie nie je zložité na posúdenie, pretože v ňom vystupujú iba dvaja dedičia po poručiiteľke. V závere uviedol, že neprimeranou dĺžkou dedičského konania dochádza k znehodnoteniu majetku po poručiiteľke.

7. Ústavný súd uznesením sp. zn. III. ÚS 534/2023 z 31. októbra 2023 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

8. Mestský súd vo vyjadrení uviedol, že 9. marca 2023 došlo k zmene zákonného sudcu v namietanom konaní, a preto sa k predošlému postupu zákonného sudcu nevyjadruje. Podľa jeho názoru zo strany súdu nedochádza k zbytočným prietahom v konaní.

### III.

9. Dňa 1. júna 2023 nadobudol účinnosť zákon č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov (tzv. nová súdna mapa), ktorým bol v čl. VIII zmenený aj zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 371/2004 Z. z.“). Podľa § 18n ods. 2 písm. d) zákona č. 371/2004 Z. z. v znení účinnom od 1. júna 2023 prechádza výkon súdnictva z Okresného súdu Bratislava IV na Mestský súd Bratislava IV.

10. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základných práv na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov spočíva v konštatovaní nečinnosti mestského súdu (okresného súdu) s dôrazom na skutočnosť, že v čase podania ústavnej sťažnosti v namietanom konaní nebolo právoplatne rozhodnuté ani po viac ako 17 rokoch od začatia dedičského konania.

11. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako k čl. 6 ods. 1 dohovoru) už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 48 ods. 2 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

12. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Ústavný súd [obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“)] prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (rozsudok ESLP z 30. 3. 2023 vo veci Roth Nevedálová proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 50525/21, bod 11, obdobne nález sp. zn. IV. ÚS 465/2022).

13. V konkrétnom posudzovanom prípade sťažovateľa ústavný súd nepostupoval podľa uvedených kritérií, a to vzhľadom na extrémnu dĺžku konania v trvaní viac ako 17 rokov s absenciou právoplatného rozhodnutia vo veci, pretože ani právne či skutkovo náročnejší spor nesmie trvať v právnom štáte takúto dlhú dobu, lebo dôveryhodnosť justície tak trpí zásadným spôsobom. Takéto extrémne dlhé konanie zo strany všeobecného súdu *prima facie* odôvodňuje vyslovenie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a rovnako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vo vzťahu k strane, ktorá je subjektom takéhoto konania (III. ÚS 346/2023).

14. Z chronológie úkonov vyplýva, že úmrtný list poručiťky bol okresnému súdu doručený 5. augusta 2005, ktorým sa iniciovalo viac ako 17-ročné dedičské konanie. Poručiťka zanechala (alografný) závet, ktorého obsahom bola chata s pivnicou (ďalej len „nehnutelnosť“). Okresný súd uznesením z 21. decembra 2007 rozhodol, že v dedičskom konaní bude konať s dedičmi zo závetu, a to so sťažovateľom a jeho sestrou. Počas namietaného (dedičského) konania prebiehalo konanie o neplatnosť (alografného) závetu. Rovnako prebiehalo aj trestné konanie za trestný čin podvodu, na základe ktorého bola podaná zo strany sestry sťažovateľa žaloba o určenie dedičskej

nespôsobilosti. Namietané konanie bolo dvakrát prerušené v dôsledku zákonnej prekážky (prebiehajúcich súvisiacich konaní) uznesením z 23. júla 2009 a uznesením z 13. júla 2012. Okresný súd napokon uznesením z 5. mája 2014 rozhodol, že závet je neplatný a dedičia budú dediť zo zákona podľa podielov, preto bolo nariadené znalecké dokazovanie pre účely ohodnotenia všeobecnej ceny nehnuteľnosti. Sťažovateľ v konaní využíval všetky dostupné opravné prostriedky podľa vnútroštátneho práva, ktoré mu nemôžu byť súdmi vyčítané (rozsudok ESLP z 23. 4. 1987 vo veci Erkner a Hofauer proti Rakúsku, sťažnosť č. 9616/81).

15. Celková extrémna dĺžka trvania súdneho sporu (viac ako 17 rokov) výrazne vybočila z rámca požiadavky dosiahnutia konečného rozhodnutia vo veci v primeranej lehote a ničím neospravedliteľným pomalým a nesústredeným postupom okresného súdu (v súčasnosti mestského súdu) v namietanom konaní došlo k neprimeraným prietahom. Ústavný súd vychádzal zo svojej ustálenej rozhodovacej praxe, podľa ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou a nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (III. ÚS 635/2022, III. ÚS 660/2022). Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že dĺžka súdneho konania by mala v „rozumnej miere“ zodpovedať intenzite faktorov, ktoré môžu konanie predlžovať (III. ÚS 577/2022, III. ÚS 704/2022, III. ÚS 190/2023). V súlade s judikatúrou ESLP je ukončenie súdneho konania v primeranom čase základným ľudským právom (rozsudok ESLP z 29. 5. 1986 vo veci Deumeland proti Nemecku, sťažnosť č. 9384/81).

16. Ústavným súdom posúdené okolnosti odôvodňujú, aby vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z vyjadrenia mestského súdu nevyplýval priaznivý výsledok, čo sa týka včasnosti vybavenia veci, a preto ústavný súd doplnil ochranu aj o uloženie príkazu mestskému súdu vo veci konať bez zbytočných prietahov (porov. I. ÚS 314/2019, I. ÚS 333/2021).

#### IV.

17. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

18. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia 10 000 eur. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (III. ÚS 189/2023). O takýto prípad ide aj v preskúmvanej veci. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, predmet posudzovaného konania (dedičské konanie), povahu a význam dotknutých práv, namietanú dĺžku konania (viac ako 17 rokov), aktivitu sťažovateľa (opakované sťažnosti pre nečinnosť), ako aj vlastnú judikatúru týkajúcu sa výšky priznávaného finančného zadosťučinenia (III. ÚS 336/2021, III. ÚS 590/2022, III. ÚS 108/2023), ústavný súd považoval za spravodlivé priznať sťažovateľovi 6 000 eur [§ 133 ods. 3 písm. e) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

19. Ústavný súd priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde v celkovej sume 442,38 eur. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie sťažnosti).

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

**V Košiciach 21. decembra 2023**

**Robert Šorl**  
**predseda senátu**